

Sagedasemad silmahaigused lastel

Katrin Eerme

Lapse nägemise areng

- ...kestab sünnist kuni 7.-8.eluaastani
- Kõik lapsed on sündides hüpermetroobid ning silma emmetropiseerumine kestab kuni 7.eluaastani
- Iga vanuse (0-7a) jaoks on oma ealised nägemisteravuse normid

Amblüopia

- Amblüopia - ühe või mõlemapoolne nägemisteravuse arengu peetus sageli ilma silma struktuuri muutusteta
- Kõige sagedasem ühepoolse nägemisteravuse languse põhjus lastel
- Amblüopia saab tekkida ainult enne 7.eluaastat

Amblüopia tekkepõhjused

Ebanormaalne nägemiskogemus varases lapsepõlves --> peaaegu nägemiskeskus saab silmalt uduse kujutise

- Refraktsioonihäire
- Kõõrdsilmsus e. strabism
- Nägemistervause langust põhjustavad silmahaigused – katarakt, ptoos jne

Anisometroopne amblüopia

- **Kahe silma refraktsioon erineb → ühe silma võrkkestal olev kujutis on krooniliselt mittefokusseeritud**
- **Aju surub alla selle silma kujutise, mille refraktsioonihäire on suurem**
- **Sagedamini hüpermetroopia puhul**
- **Kui just kõõritust ei ole, näivad lapse silmad perekonnale ja arstile normaalsed**

amblüopia tuvastamine ja ravi viibimise oht!

Strabismiga seotud amblüopia

- Põhjustab tüüpiliselt esodeviatsioon
- Kahest silmast mittefuseeriv sisend → ajukoore nägemiskeskustes fikseeriva silma domineerimine mittefikseeriva silma üle
- Ekstsentriline fiksatsioon – amblüoopne silm kasutab monokulaarseks vaatamiseks pidevalt reetina piirkonda foveast mõni kraad eemal

Ametroopne amblüopia

- Kahepoolne nägemisteravuse langus
- Tekib väikesel lapsel suurest võrdsest korrigeerimata refraktiivveast mõlemas silmas
- Üle +5 D hüpermetroopia ja üle -6 D müopia puhul on bilateraalse amblüopia risk
- Korrigeerimata bilateraalne astigmatism $> 2D$ silindrit $\rightarrow$ meridionaalne amblüopia

Stiimuli deprivatsiooni amblüopia

Nägemisteljel on takistus

- kaasasündinud / omandatud katarakt
- sarvkestahägu
- ülalauptoos

Kõige harvem, kõige raskemini ravitav

Amblyöopia ravi

- Refraktsioonihäire korrigeerimine
- Silmahaiguse ravi
- Amblyoopse silma treening - oklusioonravi

Oklusioonravi

Paremini nägeva silma katmine

- kleebitav silmakate
- prillidele paigaldatav kate
- matt kontaktlääts

Täisajaga

- indutseeritud strabismi oht
- parema silma amblüopia oht

Osalise ajaga: tund iga eluaasta kohta päevas

Amblüopia ravi kestus

Sõltub:

- amblüopia raskus
- raviviisi valik
- režiimi pidamine
- patsiendi vanus

Mida sügavam amblüopia, lühem katmisaeg ja kõrgem vanus, seda pikem ravi

Strabism e.kõõrdsilmsus

- **Strabism** on silmade koostöö häire, mille puhul ühe silma nägemistelg suundub vaadeldavale esemele, teise silma nägemistelg kaldub sellest kõrvale
- Võib olla pidev või varjatud
- Märkates strabismi üle 6-kuusel lapsel tuleks pöörduda ortoptisti või lastesilmaarsti vastuvõtule

Esotroopia

Eksotroopia

Hüpertroopia

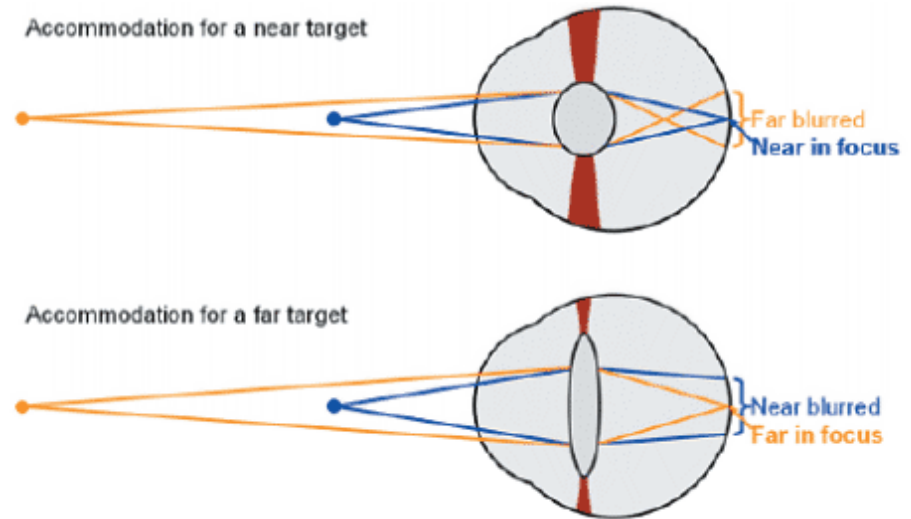

Strabismi tekkepõhjused ja ravi

- Amblüopia ning refraktiivne probleem
- Isoleeritud sündroomid

Peavalud ja silm Akkomodatsiooni spasm

- Silmaläätse kuju muutus, et teravustada lähedal või kaugel asuvaid objekte
- Akkomodeerides kontraheerub ripslihas, Zinni sidemed lõdveneuvad ning lääts kumerdub, mille tulemusena kasvab lääts refraktiivne tugevus
- Liigse akkomodatsiooni koormuse korral ei suuda ripslihas enam lõdvestuda
- Kaebuseks nägemise udusus, peavalud

FOCUS

FOCUS

FOCUS

Peavalud ja silm Migreen

- Tüüpilisemad migreeni aura nägemisega seotud nähud: virvendus, sädelus ja triibud silmade ees, vaatevälja muutused
- Tüüpiliselt eelnevad peavalule
- Silmasümptomitest võib esineda veel fotofoobia, oftalmopleegia

KNK haigused ja silm

Konjunktiviit

- Sageli kaasneb nohuga silma limaskesta põletik e. konjunktiviit
- Sagedaseim põhjus viirusinfektsioon (adenoviirus)
- Bakteriaalse põletiku tekitajad enamasti Haemofiluz influenza, Streptococc, Staphylococc.

KNK haigused ja silm

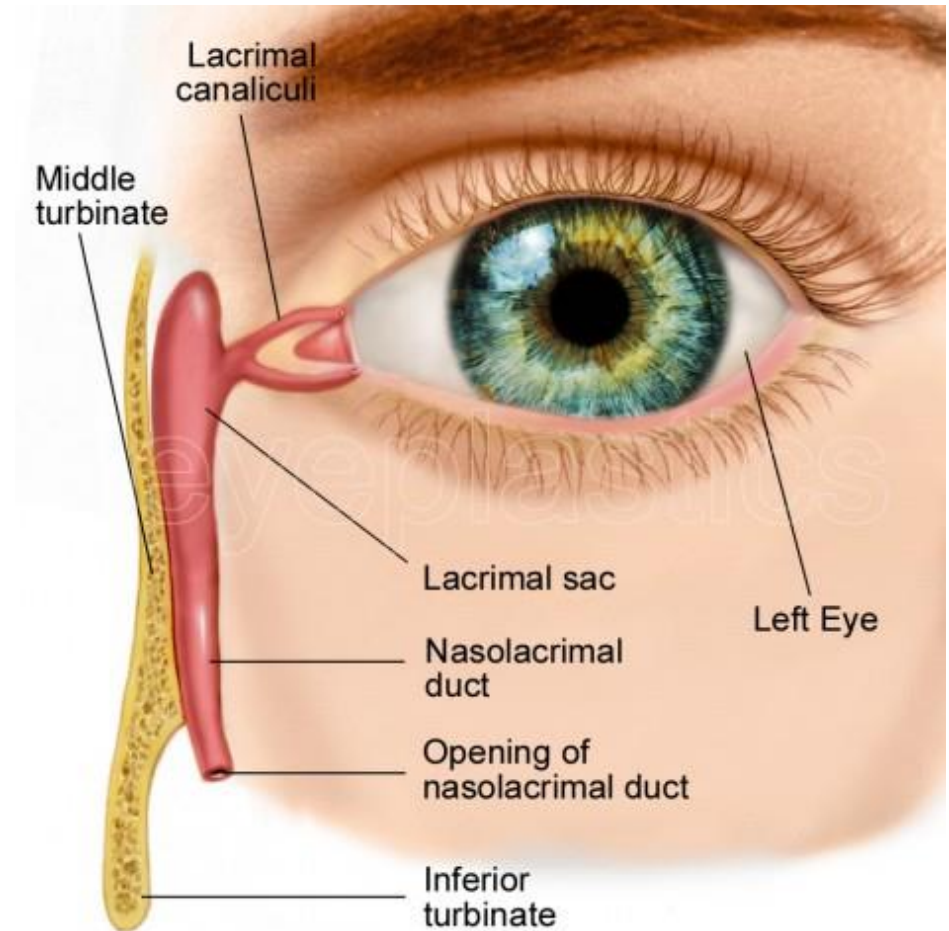
Preseptaalne tselluliit

- Esineb laugude turse, punetus, konjunktiviit. Raskematel juhtudel silma liikuvuse häired.
- Põhjustajaks nina-kõrvalkoobaste põletik
- Sageli kaasvalt palavik, peavalu
- Oluline üldravi!

KNK haigused ja silm Pisarateede stenoos

- Enamasti põhjuseks sünnimomendiks mitte avanenud Hasneri membraan
- Pisaravool ninna takistatud kui krooniline ninalimaskestade infektsioon, karbikute hüpertroofia, adenoidid

Pisarakanalite stenoos

- Sümpptomiks pidev vesitsus, sageli mädane eritis silmast. Konjunktiiiv rahulik.
- Sümptomid ei teki sünnist
- Oluline pisarakanalite masaaz
- Pisarakanalite sondeerimine al. 6-kuu vanusest

Molluscum contagiosum

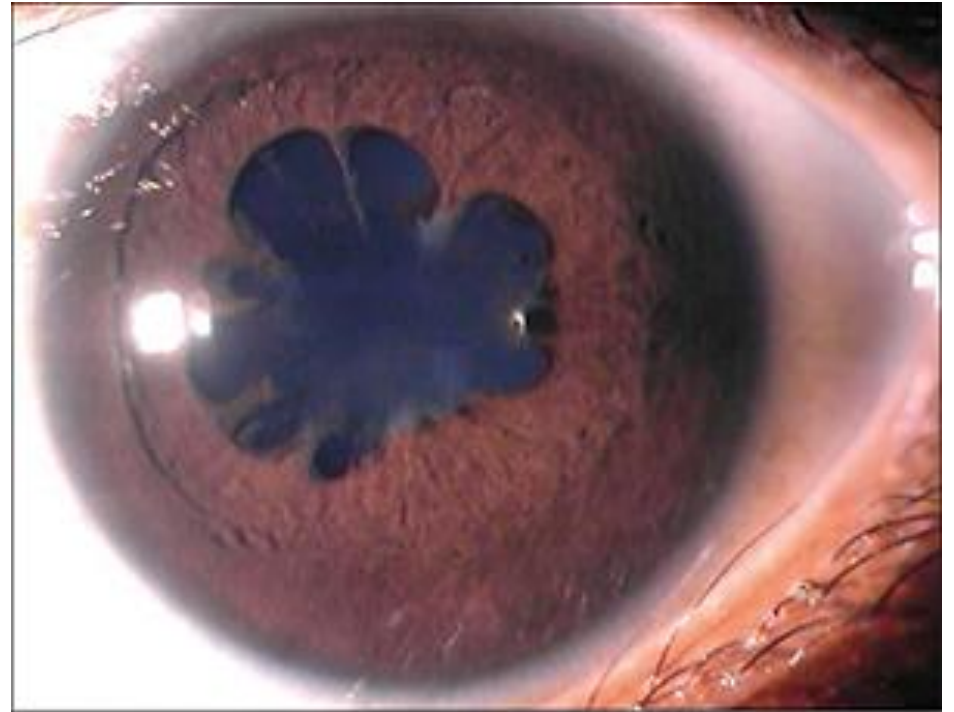
- Tekitajaks Poxvirus
- Nakkav otsese kontakti kaudu – rätikud, basseinid
- Võivad ise paraneda
- Kirurgiline eemaldus

Fig. 1 Typical lesions of molluscum contagiosum.

Reumatoloogilised haigused

- Sagedaseim silmatüsistus eesmine või intermediaarne uveiid
- Uveiidiga laps patsiendil vajalik alati reumatoloogi konsultatsioon – JRA
- Uveiidi raskusaste ei sõltu artiriidi raskusest
- Silma sageli valge, rahulik, laps kaebusteta!!!

Enneaegsus retinopaatia

Epidemioloogia

- Umbes 1% lastest sünnib enneaegsena ja sünnikaaluga alla 1500g.
- ROPi esinevus ja raskusastmed on maati väga erinevad.

Põhjus

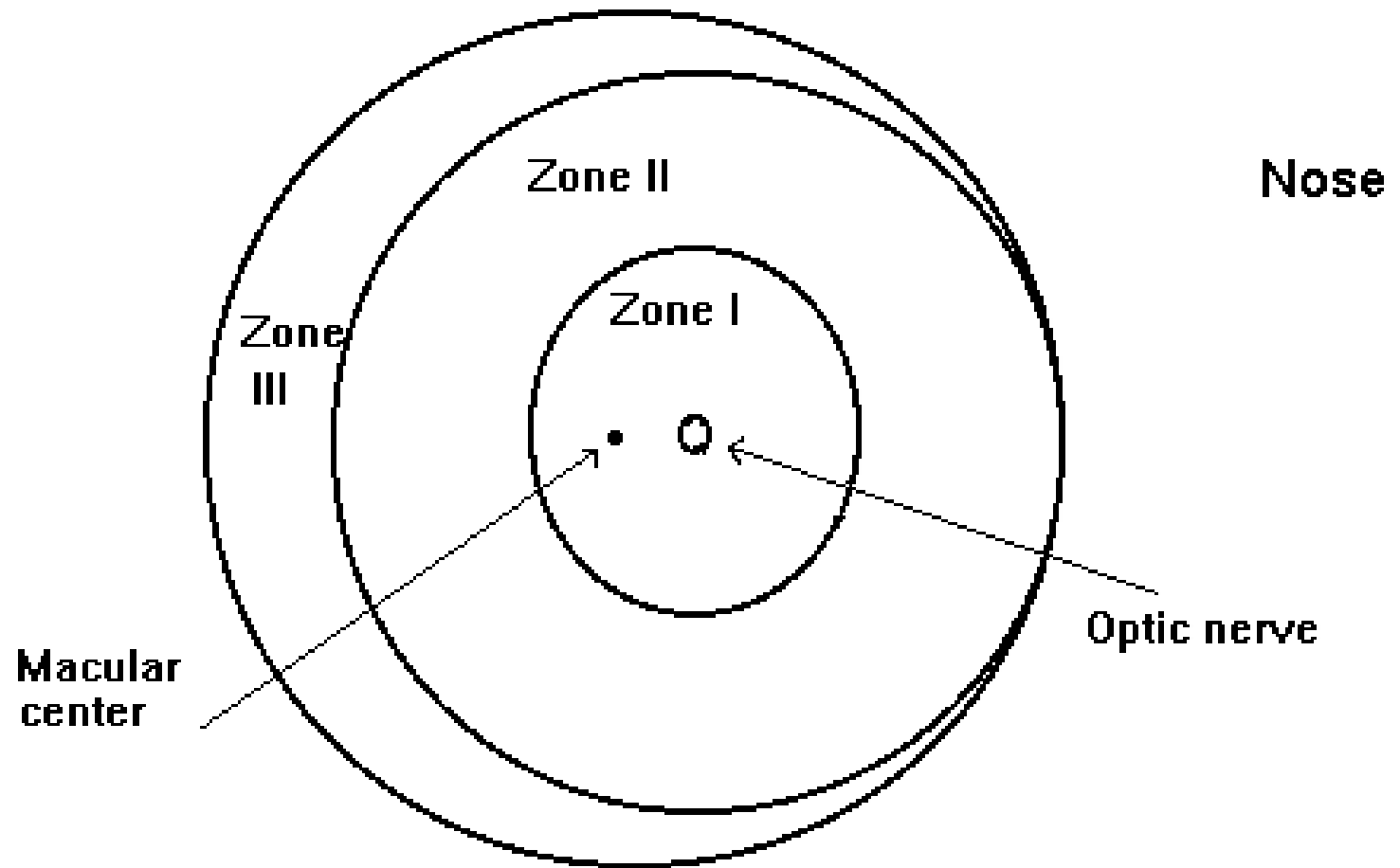
- ROP – haigus mis haarab lühikese gestatsiooniajaga ja madala sünnikaaluga enneaegseid lapsi.
- Reetina vaskularisatsioon algab 16 rasedusnädalal ja lõppeb 40 rn.

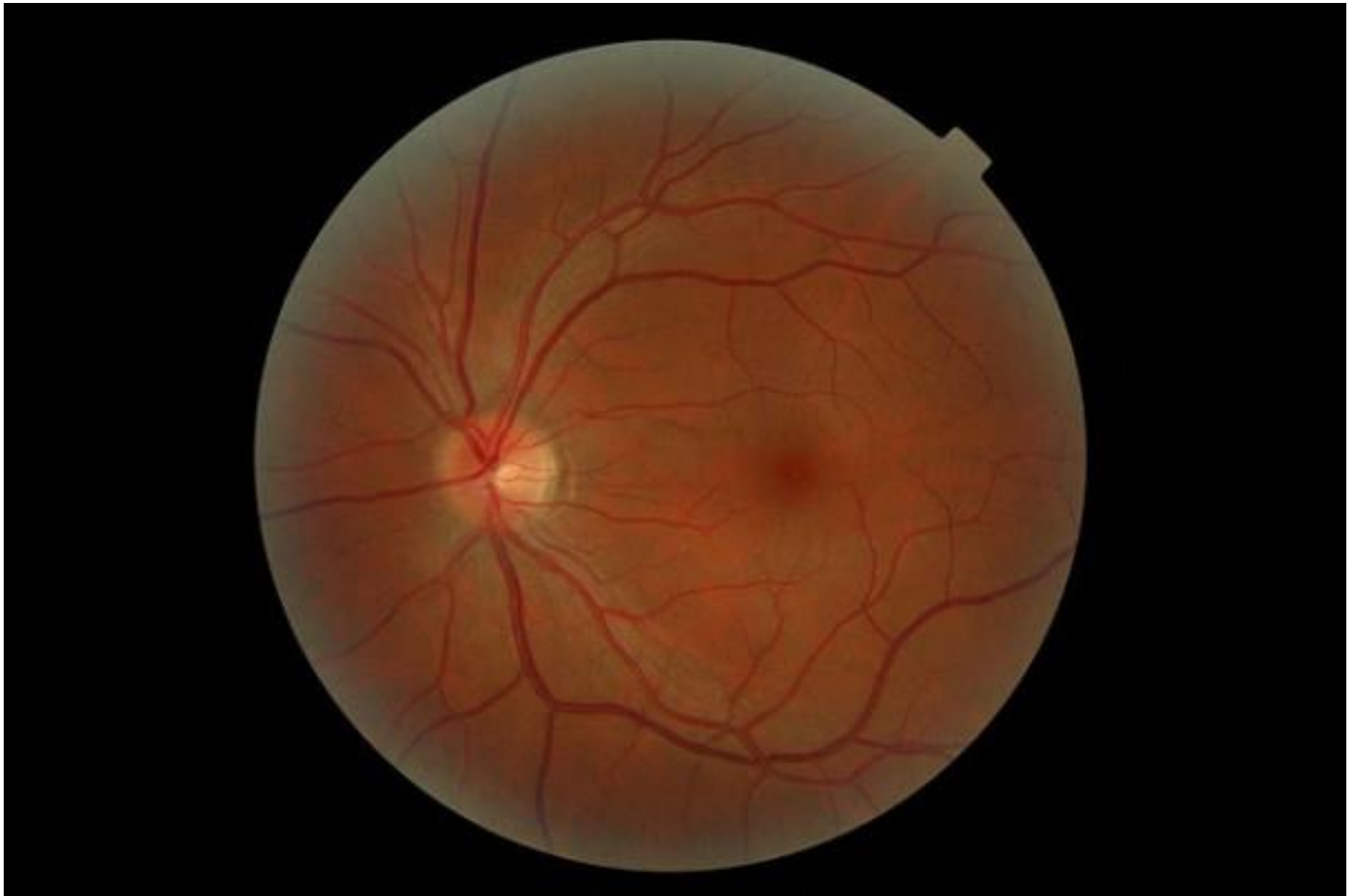
Riskifaktorid

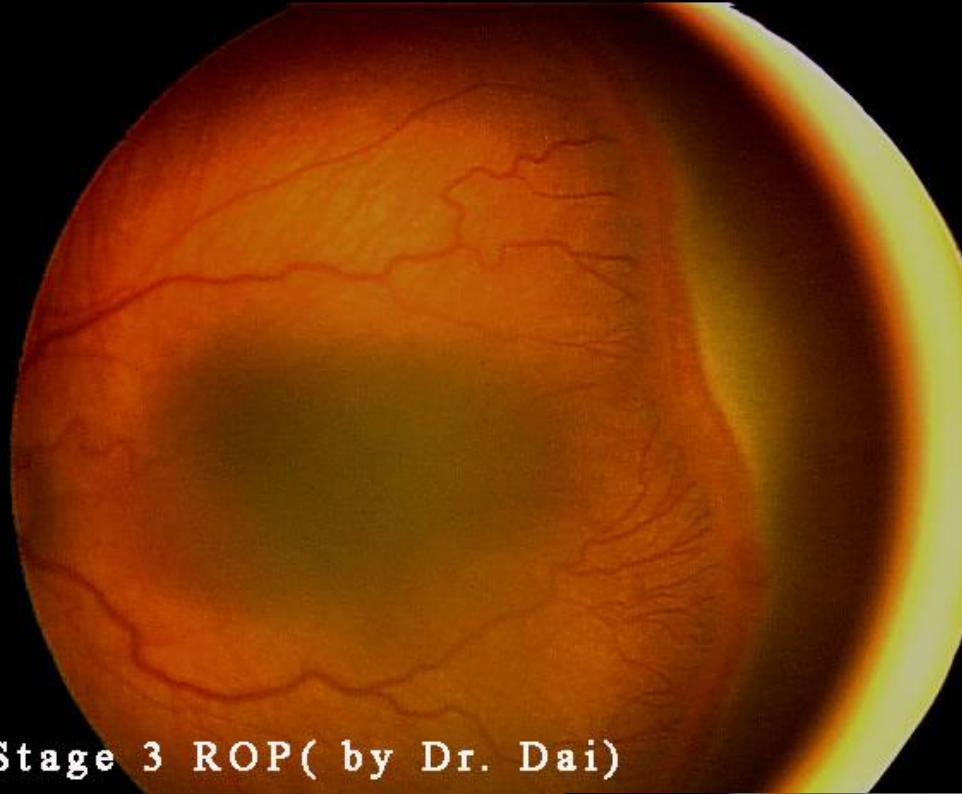
- Hüper – või hüpoksia
- Apnoe hood
- Vedeliku tranfusioon
- Infektsioon
- Rass

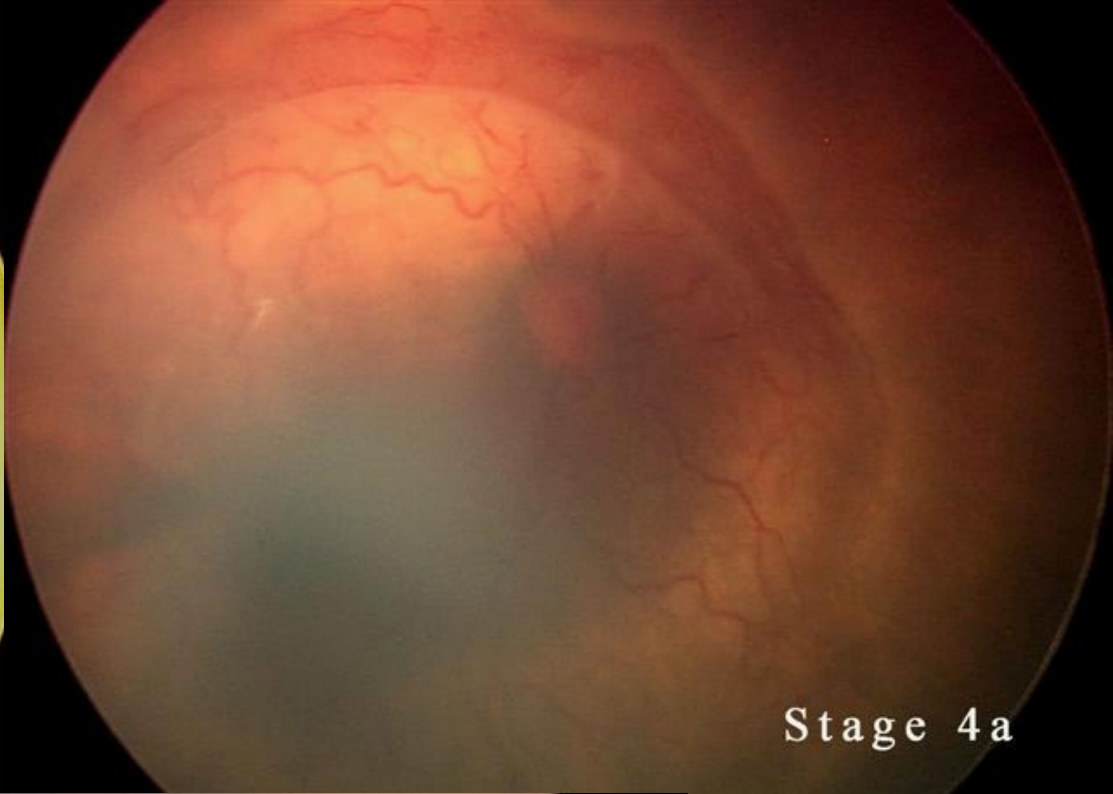
Klassifikatsioon - lokaliseatsioon

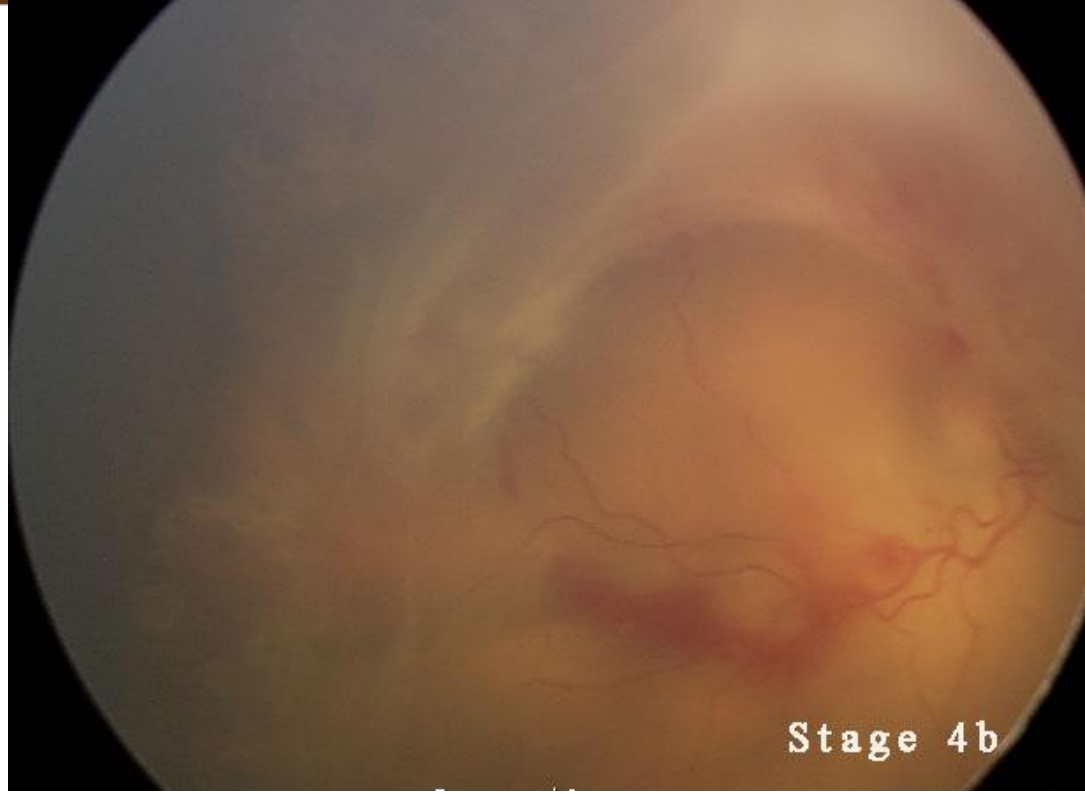

Stage 3 ROP(by Dr. Dai)

Stage 4a

Stage 4b

Skriiningu kriteeriumid

- 1. kõik enneaegsed sünnikaaluga $< 1500\text{g}$ ja gestatsioonivanusega $GV < 32$. rasedusnädalal
- 2. enneaegsed sünnikaaluga $1500 - 2000\text{g}$ ja gestatsioonivanusega $GV 32-34$ rasedusnädalat juhul, kui sünni järgselt lapsed vajasisid intensiivravi / hapnikravi.

Ravi

- Argoonlaser
- Dioodlaser
- Anti-VEGF (Avastin süstid)
- Tsirkklaaž
- Vitrektoomia

ROP lapse jälgimine

- Visus – müopia, strabism, amblüopia, nüstagm, katarakt
- Tensio – glaukoom
- Fundus – optikuse atroofia, muutused reetinas
- Puue, abivahendid